

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDEVARVET

den 4 Oktober 1930 innehåller:

Ett radikalt skandinaviskt kvinnoförbund.

Ledande artikel.

Dominions eller icke?

Inför Runda-Bords-konferensen.

Varför vägra Sveriges kvinnor att föda barn?

Några inlägg.

De högerradikalas seger.

av författaren Helge Heerberger, Berlin.

Höstbrev

av Harry Martinson.

Två bokanmätningar:

Ilja Erenburg

av Elsa Björkman-Goldschmidt.

En omdebatterad författare:

D. H. Lawrence

av Johan Falck.

Doktor Andrea Andreen Svedbergs artikel, Arbete och lön, med anledning av lönekommitténs förslag till lärarlönernas reglering och inför i Tidevarvet nr. 33 kan erhållas som särtryck å Tidevarvets expedition Slussplan 1-3. Tel. 182 43. Pris 10 öre.

Vad har hänt?

De beslut, som under den gångna veckan fattats i Geneve, ha nästan blivit bortskymda av större och stormigare händelser, såsom den tyska förräderiprocessen, med därav följande utbredd förskräckelse för mera omfattande kupplaner från nationalsocialisterna, regeringsskiftet i Österrike, de spännande valen i Finland. Men förbundsförsamlingen har arbetat och det är inte lätt för en utomstående att avgöra, om likgiltigheten för dess arbete beror på tidningarnas torra sätt att förmedla resultaten eller på att resultatet framgått ur en sådan tveksam sinnesstämning, att de i sig själva sakna kraft att sätta världsynden i rörelse.

Frågan om minoriteterna, t. ex. hade fått en så motsägelsefull lösning i sitt utskott, att den — enligt Manchester Guardian — föranledde debatter vars make i stormighet sällan skådats i N. F. De motsatta åsikterna gällde främst N. F:s befogenhet att ingripa i minoritetstvister. Något klart avgörande i denna punkt är ännu omöjligt att uppleta.

Däremot har avrustningsutskottet antagit förslaget om att N. F. skall ge finansiell hjälp åt en angripen stat. Och församlingen har antagit den av utskottet föreslagna avrustningsresolutionen. När Tyskland, Österrike och Ungern avstodo från att rösta, berodde detta på att resolutionen inte nämnde något bestämt datum för avrustningskonferensens inkallande.

Undra på, om de bli otåliga. Skall avrustningskonferensen nu äntligen få bli av 1931, är det inte för mycket att man snarast får besked om var, hur och när. Vi återkomma.

Veckovakten

Kampen för vetet

Rysk traktorförerska vid ratten.

Man kan inte öppna en tidning, av vilken nationalitet det vara må, utan att finna jordbrukets nödtillstånd avspeglat i bekymrade uttalanden. Nu är ställningen mycket egendomlig. I nästan varje land i Europa — och de övriga kontinenterna för sig — pågår under olika former en statlig hjälpverksamhet för att hålla sädesodlingen uppe vid sin nuvarande storlek eller för att ytterligare höja den. Polen stöder sin spannmålsproduktion med exportpremier, Frankrike med tullar, Tyskland med statliga stödinköp, vilka för närvarande visserligen endast gälla rågen, men som ända till tiden för valen kommo också veteodlingen tillgodo. I Italien och Schweiz pågår som bekant en intensiv propaganda, varvid alla den moderna reklamens möjligheter utnyttjas till jordbrukarnas uppmuntande att höja sädesproduktionen. I Sverige har inmalningstvånget och utförelseberisningen i sin mån fyllt samma uppgift.

Redan i dessa åtgärder ligger en motsägelse. Samtidigt som var-

Forts. å sid 3.

EN TRADITION som upprätthålles

Vid de kvinnliga läkarnas internationella femårskonferens i Paris förra året, var frågan om den sexuella upplysningens ordnande ett av de främsta diskussionsämnen. Under det år som gått sedan kongressen, ha de skandinaviska avdelningarna av de kvinnliga läkarnas international gjort sitt bästa för att föra världskonferensens arbete vidare. Den pristävling rörande en kortfattad skrift i sexualhygien, som i våras utlystes av de svenska, norska och danska kvinnliga läkarnas sammanslutningar, var nämligen en direkt följd av de överläggningar, som fördes på världskonferensen om lösandet av den svåra frågan.

Tidevarvet har förut omnämnt denna pristävling och det är med

tillfredsställelse vi begagna tillfället att meddela dess resultat. Den har i dagarna avgjorts av prisnämnden, som blev tillsatt av styrelsen för de kvinnliga läkarnas klubb. Prisenämnden som bestått av doktor Ada Nilsson, doktor Valborg Magnell-Nauclér, doktor Jakob Billström, överlärare Frida Härner och fil. doktor Gertie Söderberg, hade fått ta emot åtta skrifter till bedömning. Av dessa blevo fyra från början uteslutna därför att de inte uppfyllde tävlingsvillkoren, som begränsade tävlingen att gälla en skrift för de tidigaste åldrarna, d. v. s. sextill åttaåringarna. En handledning till föräldrarnas tjänst alltså, för deras svar på småbarnens första frågor om sin tillkomst. De fyra uteslutna skrifterna vände sig före-

trädesvis till ungdomen i pubertetsåldern och föll sålunda närmast inom området för den andra pristävling på detta område som blivit utlyst i år, nämligen Centralförbundets för Socialt Arbete, för vilken tävlingstiden utgår den första december.

Sedan ytterligare en av tävlingskrifterna uteslutits på grund av sin tunga och opraktiska form, återstodo tre till den slutliga bedömningen. Dessa kunde alla med fördel befordras till trycket, ansåg prisnämnden — sedan de undergått några mindre omarbetningar. Man var överens om att de inte borde bedömas mot varandra, då alla tre var i sin art syntes särdeles lämpliga för sitt ändamål och då de genom sina olika upp-

Forts. å sid. 6.

Syndabocken.

Utställningen har slagit igen portarna. Det är en händelse som vi inte alldeles kunna låta gå förbi. Vad vi menat om utställningens syfte och betydelse ha vi redan klargjort. Låt oss här säga några ord om vad vi mena om kritiken.

Var kommer den från? Från nittitalet. Vad är dess botten? Pessimism. Hur dana äro dess uttryck? Ja det kanske är onödigt att karakterisera dem? Att vara 90-talist på 90-talet det var rimligt. Att vara det år 1930 är mindre rimligt. Men det är ju folks ensak, till dess att de begära att få leda och bestämma svenska folkets smak och livsföring ut från sin ståndpunkt. Att de begära det, är kanske inte underligt. Det är svårt för ledande kulturpersonligheter att sluta upp med att leda och ange riktningen. Mera förvånansvärt är att det fortfarande i pressen finns en bred plattform för 90-talets idévärld. Man tror ju att pressen är aktuell. Men ibland menas med aktualitet endast att snabbt servera 90-talets åsikter om dagens händelser och problem.

Det är inte säkert att det i längden är så förmånligt ur popularitetssynpunkt som det hittills varit. Det verkar ändå som om en icke föraktlig del av de 4 miljonerna besökare på utställningen vågat tycka bra om det nya, trots farbrödernas förbud. Kanske att för första gången i historien något sådant kommer att ske, som att folket icke övertar de övre tiotusens avlagda smak utan i stället vågar sig på att skaffa sig en egen smak och en egen bostadskultur, liksom en egen mening om andra av tillvarons företeelser?

Man kan fråga mig varför kritiken av utställningen genast skall förhånas såsom förlegad 90-talism. Ty för det första så är den varken helig eller fullkomlig. För det andra kan det väl tänkas en kritik som står över eller är före sin tid?

Detta är naturligtvis riktigt. Men den kritik som nu i utställningens elfte timme kommit den till del exempelvis av Tor Hedberg och Carl Laurin, bär vittnesbörd om sin nittioåriga årgång på grund av sin estetiska och exklusiva inställning. Det som intresserar, indignerar och sätter fart i pennan, äro brotten mot den estetiska moralen, hotet mot rikemanskulturen, herrgårdsstilen. Något djupare intresse för de breda lagrens bruksvaror och bostadsformer existerar inte, den sociala synpunkten rör icke hjärtroten, även om man ger den en buggning inom parentes.

Det är sant att de estetiska synpunkterna icke äro de enda som förekomma i kritiken. Medan man nu en gång ändå är indignerad och har ordet så ger man utlopp för all sin olust över tiden. Utställningen och funktionalismen får all sådan över sig, den har blivit syndabocken.

Slöjdföreningens stora fel är att den har vågat intressera sig för maskinkulturen och försöka hyfsa den. Det skulle den aldrig ha gjort om den hållit på 90-talets gillande. Den skulle som detta årtionde gjorde ha låtit maskinen fortfara med att på egen hand göra fruktansvärda imitationer av handvaran och ägnat sig uteslutande åt omsorg om konstnären och konstantverkaren och den unika lyxvarans avsättning.

Det är detta som är pessimism. Uppger man tanken på att försöka behärska tekniken och leda dess framfart i färör som äro tjänliga för människan och hennes eviga behov, då är allt förlorat. Ty det är klart att återgång finns icke, vi kunna icke vrida visaren tillbaka.

Lyckligtvis finnas de som våga sig i kast med framtiden trots allt. Som icke äro rädda för att fortsätta linjen i människosläktets eviga anpassningsarbete, och gå vidare genom försök, genom misstag genom ständigt nya problemlösningar.

Tänk om det vore så illa att funktionalismen som det sagts skulle kunna hindra mänskligheten att ha barn, leva familjeliv känna harmoni och fira jul! Då vore det bara skräp med människoanden. Men så illa är det ändå inte.

Devinez.

S L O T T S T H É

(det finbladiga théet)

ÄR PRODUCERAT I DE TROPISKA HÖGLÄNDERNA OCH SAMMANSATT AV DE YNGSTA OCH SPÄDASTE SKOTTEN A THEBUSKEN.

konsum

gröna bilar med goda bullar

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTE:

Elin Wagner.
Elisabeth Tamm.
Ada Nilsson
Honorine Hermelin.

REDAKTÖR:

Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:

Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1-3, 2tr., Stockholm.

Tandläkare

Tandläkare

Folke Jacobsson

(Medl. av Sthlms. Tandl. förening)
Sturegatan 10 (hörn. av Humlegårdsg.)
Mottagn. enl. överensk. pr tel. Ö 503,
4 tr. (hiss)

Tandläkare

IVAR SUNE

(Medl. av Sthlms tandl. förening)
KRONBERGSGATAN 9.
Mottagn. enl. överensk. pr tel
Kh. 4312. 5 tr. (hiss).

Tandläkare T. Lagerholms

Tandklinik

Drottningg. 50 (vid Klarabergsg.)
Högmodern utrustning. Röntgen.
Skilda behandlingsrum.
Endast legitimerade tandläkare.
BILLIG TANDVARD.
Öppet 9-7, lörd. 9-4. Tel. 448.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.
Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Herkulesgatan 14. Tel. 7575-7576.
f.d. La Vattugatan.
STOCKHOLM.
SPECIALIET: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten,
förvaltningsuppdrag,
Även skriftliga förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg

Ledam. av Sveriges Advokatsamfund
Kungsgatan 6 - Stockholm
Tel. 147 99 24 24

Frälsningsarméns
Alkoholisthem

Kurön

(Åtnjuter statsbidrag)

Två timmars ångbåtsresa från Sthlm
Prospekt och övriga handlingar sändas från
Socialsekreteraren, Östermalmsgatan 24
Stockholm.

Gymnastikdräkter

av trikå till alla åldrar, av tyg på
beställning. Stort lager av N. F.
K.-livstykter för barn och vuxna.
Promenadskodon bredare o. smalare med
och utan klack, finnes och kan beställas i

Anna Ahlströms Manufaktur

och Sybehörsaffär

Götgatan 95. Tel. Sö. 31 184.

Så ledigt skall tårna ligga i skon.

Olga Elmdahl

Modemagasin
Kungsgatan 53. Tel. 10851
STOCKHOLM.

Den 4 okt. 1930.

Ett radikalt
skandinaviskt
kvinnoförbund

Snart går norska folket till stortingsval. Varje lands val är av historisk betydelse, icke minst i en tid, då så starka krafter äro i rörelse för en olikartad utveckling, och alldeles särskilt intresserar oss utgången i vårt broderland.

De olika partierna ha satt upp sina kandidater. Listorna äro klara. Och det är mellan dessa listor valet står. Men hur utgången än blir, någon seger för kvinnorna blir det inte. Stortinget har under den sista valperioden haft en kvinnlig representant, Fru Helga Karlsen från Arbetarpartiet. En av de norska huvudstadstidningarna skriver nu, att striden om det sista mandatet i Oslo kommer att stå mellan Fru Helga Karlsen och Fr. Augusta Stang, högerns kvinnliga kandidat. Så infernaliskt har valmakeriet således ordnat saken. Genom någon större förskjutning kanske en ändring är tänkbar, annars blir det så för denna gång.

Men sedan? Ty där kommer alltid ett sedan! Det är påtagligen samma tendens i Norge som i vårt eget land. Danmark har det kanske ur kvinnsynpunkt bäst ställt därigenom, att där finns ett radikalt parti, Radikale Venstre. — Ställningen är klar. Vi ha länge nogtalat om »hur man skall väcka kvinnornas intresse för det politiska livet.» Och vi ha sagt, att kvinnorna ha makten, blott de begagnade den. Det är gott och väl. Men det är inte så enkelt. Vi ska komma ihåg, att det är inte bara kvinnornas intresse för politik, som måste vakna utan ett intresse för politik, som är så starkt, att det går genom eld och vatten. Att det för sin samhällsplikt kan utvärda all politikens styggelse och påfrestelser och ändå känna intresse. Då först ha kvinnorna den s. k. makten. Men det är ett misstag att begära något så orimligt, som att en generation skall orka genomföra detta. En skall börja, för att en annan skall kunna fullborda. Men för den skull är förpliktelsen att börja lika stor.

Varför inte bilda ett radikalt skandinaviskt kvinnoförbund för att genomföra och tillämpa vårt medborgarskap? Vi ha många slag av skandinaviskt samarbete, även bland kvinnor. Är inte medborgarskapet grunden?

S. E. F:s Stockholmsavdelning

Eldbegängelsebyrå

SVEAVÄGEN 25, 2 tr., hiss
Öppen 10-4.

Lördagar och helgdagsaftnar 10-2.

Norr 2200 för eldbegängelser,
urnor och kolumbarienischer.

Norr 2280 för upplysningar och
medlemsanmälningar.

Engångsavgift 10 kr., för be-
gravningsförsäkrad 5 kr.

Krematorier i Stockholm, Göte-
borg, Örebro och Hälsingborg.

Dominions eller icke?

Denna vecka samlas i London representanter för de självstyrande länderna inom det brittiska världsväldet — Dominierna — för att rådgöra om frågor av gemensamt intresse.

Som var att vänta ha stora demonstrationer ägt rum i Indien som protest mot det orättfärdiga i att Indien är uteslutet från en sådan konferens. Men Indien är ju icke Dominion. Där om står i stället striden. Eller rättare, därför att löftet om dominionställning för Indien blev sviket, satte den indiska frihetsrörelsen full självständighet som sitt mål. Ty med dem, som icke hålla sina löften, kan man intet ha att göra!

Den egentliga skillnaden mellan att ha dominionställning inom det Brittiska imperiet och att vara en fullkomligt fri och suverän stat är att den lag, som bestämmer dominiets rättigheter och formerna för dess samband med England, icke stiftas av det land som den vederbör utan är given av det engelska parlamentet — och kan ändras blott av detta.

Den första lagen för en dominion kom till stånd 1867 och gällde Canada. Den sista är av 1922 och gäller den Irländska fristaten, som sålunda blev upptagen i »det förbund av nationer som kallas det Brittiska imperiet» (in the community of nations known as the British Empire) med »samma ställning som the Dominion of Canada».

Denna Dominion-of-Canada-lag, som sedan blivit mönstret för alla de övriga dominierna — den Australiska republiken från 1901, Nya Zeeland från 1907, den Sydafrikanska unionen från 1909 och slutligen den Irländska fristaten — förklarades i stiftelseurkunden av 1867 innebära »i princip samma statskicks som var gällande för England-Skottland» (similar in principle to that of the United Kingdom). Och den likheten har blivit verklighet, troligtvis i långt högre grad än vad lagstiftarna av 1867 tänkte sig.

Då tänkte man nog ungefär så här: en självstyrande stat måste naturligtvis ha ett parlament med ett folkvalt underhus. Men den engelske kungen skall vara representerad av en generalguvernör. Och generalguvernören har att utöva den kungliga vetorätten mot allt vad han finner olämpligt i det som parlamentet beslutar. Dessutom skall han i samråd med den engelske kungens hemliga råd (Privy Council) vara förvaltningens högste chef.

Så tänkte man — men hur har det blivit? Jo — lika litet som den engelska kungen någonsin använder sin vetorätt mot sitt engelska parlament, lika litet gör hans generalguvernörer det mot dominiernas parlament. Och lika litet som förvaltningen i England sköts av kungen och hans på livstid utnämnda »hemliga råd», utan av

den parlamentariska regeringen med premiärministern i spetsen, likväl är generalguvernörerna i dominierna skjutna åt sidan av parlamentariska regeringar med sina premiärministrar, samböriga med och ansvariga endast inför de folkvalda representationerna.

Det är en sådan dominionställning — märk väl att den ännu aldrig blivit given annat än till engelsktalande folk av europeiskt ursprung — som Indien har önskat sig. Det önskar sig en inför folkrepresentationen ansvarig regering och inte en vicekung — om än i baron Irwins person aldrig så högt aktad — som tar råd från den engelska regeringen och som har rätt att mot den indiska lagstiftande församlingens beslut utfärda lagar som han först under ställer det engelska parlamentet som han anser äro påkallade av »omsorg för Brittiska Indiens säkerhet, lugn eller intressen».

De som nu samlats i London som representanter för dominierna äro ingalunda det Brittiska imperiets förtroendemän, generalguvernörerna, utan premiärministrar, ansvariga endast inför sitt hemlands parlament. Och dessa parlament ha beslutanderätt jämväl i frågor om politiska och ekonomiska uppgörelser med främmande makter, om tullar — som kunna riktas också mot moderlandet — om krig och fred, om krigsberedskap eller avrustning.

Men det är dock endast på den engelska regeringens initiativ som dessa dominion-konferenser komma till stånd. Den engelska regeringen kan låta dem alldeles utebli, om det behagar den. Detta känns numera som en oegentlighet. Det har ofta talats om, också före kriget, att det riktiga vore en fast, på bestämda tider sig samlande imperie-representation, där Englands representanter ej hade någon högre rang än de andra, och så ett fast skiljedomsinstitut. Ett förbund av jämbördiga stater, alltså.

Detta vore ju den motsvarighet till Mellanuropas förenta stater som Coudenhove-Kalergi, Pan-europatankens upphovsman, från början tänkt sig. Men det kan ju också tänkas att utvecklingen övertorsar sådana mellanled som ett mellaneuropeiskt statsförbund och ett brittiskt statsförbund och så kanske ett östeuropeiskt-asiatiskt, ett nordamerikanskt och ett sydamerikanskt sådant — och i stället går direkt på ett verkligt Nationernas Förbund, omfattande alla folk som jämbördiga och under en fullgiltig skiljedom.

Till N. F. hör ju förresten redan Indien — fast Indien inom det brittiska imperiet icke har »Dominion status» det vill säga icke värdighet som dominion.

Tyskland
efter valet

Förräderiprocesen mot de tre tyska riksvärnsofficerarna, som begynte i förra veckan, är en följdriktig detalj i det politiska tumult som uppstått efter national-socialisternas seger vid valet. Anklagelsen gällde uppviglingsförsök gentemot yngre officerare inom riksvärnet: Ingen får skjuta på nationalsocialisternas styrkor, även om det skulle utfärdas order om detta, i händelse av revolutionsförsök mot den rådande författningen. — Det låg nära till hands att tolka dessa instruktioner, som om allvarliga planer på omstörtning verkligen vore för handen, allra helst som de anklagades uttalanden inför domstolen präglats av det mest oeffterättliga national-socialistiska övermod — och ganska besvärande fakta.

Emellertid har Hitler i sitt vittnesmål förklarar — om också i svävande ord — att några olagliga åtgärder inte ingå i det national-socialistiska programmet.

Tidningarna ha skyndat att komma med lugnande försäkringar gentemot den utländska oron. Och kabinettet Brüning lägger fram sin beskurna finansplan — där besparingarna främst gå ut över ämbets- och tjänstemannalöner och arbetslöshetsförsäkringar — i hopp om att finna majoritet för den i riksdagen. Åter och åter ljuda maningsropen från den demokratiska pressen till demokratiens försvarare att sluta sig samman mot omstörtarna. Center och socialdemokrater ha avgörandet i sin hand, måtte de känna ansvaret. Samtidigt framhåller man hur utlandet, istället för att beskärma sig över krisen i Tyskland, borde besinna sin egen del av ansvaret.

Sedan tio år tillbaka ha vi oupphörligt fått höra, att Tysklands inre jämvikt är ett av de främsta villkoren för freden i Europa och världen för övrigt, skriver Frankfurter Zeitung. Men hur låt man inte, under de första fredsåren, Tyskland kämpa ensamt för sin blotta existens och senare för möjligheten att i någon mån återvinna det självförtroende, utan vilket ordnade inre förhållanden äro otänkbara. Det är många insiktsfulla människor utlandet, som förstätt detta. Själva äro vi heller inte av den uppfattningen, att låget i Tyskland ännu ger anledning till förtvivlan. Men man får inte glömma att kaos i Tyskland är ett starkare hot mot Frankrike än hela det samlade riksvärnet.

De närmaste händelserna bero nu på finansplanens öde. Det blir kanske sedan möjligt att i någon mån urskilja linjerna för en kommande tysk politik, av vilken hela Europas framtid är i så hög grad beroende.

Quo Vadis

MOTTO:

Individens problem — världens problem.

Septembertal innehåller:

DEM ÄR JAG?

Hur man magrar

genom att äta rikligt

KRISHNAMURTI

Chaplins pilgrimsfärd

Kärlekens yoga

Om människans mått

Lösnummer 65 öre.

Prent. 6:50 per år.

Exp. Villagat. 17 Sthlm.

Smakfulla kransar, alla priser

La fleuriste

6 Malmtorgsgatan 6

Allm. Norr 6296

Riks 2550

Ida Norman - Skomagasin

Humlegårdsgatan 6 - Tel. 786 15

Rekommenderas

REPARATIONER UTFÖRAS

Reela
varor

Vid uppvisandet av
denna annons läm-
nas 5% rabatt

Låga
priser

Kampen för vetet

Forts. fr. sid. 1

je land har sina svårigheter att skaffa avsättning för sin självodlade säd till priser, på vilka jord-

de, torde ändå den odlade arealen i hög grad ha ökat under det sista året och de förbättrade metoderna ha — enligt tillgängliga rap-

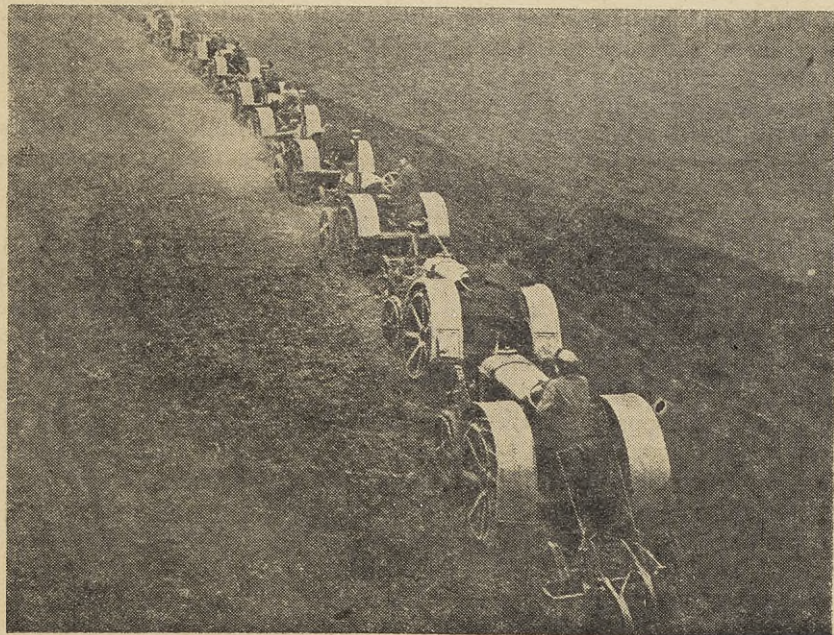
tade bilden här nedan. Även om denna förvandling — vi upprepa det — kostat svåra misstag och förluster på många håll, måste man ändå böja sig för siffrorna, som visa produktionens ökning. Och detta överskott skall placeras. Det är med det som Ryssland nu gör världen olycklig.

Det står alltså klart att något måste göras för marknadens organisation. I slutet på augusti hölls i Ithaca i U.S.A. en konferens där representanter för jordbruks- och finansvärld i tretton länder diskuterade jordbrukets nuvarande läge. Ur deras överläggningar, där självfallet många olika meningar bröts mot varandra, framträdde en världsbild, som kan beskrivas i några få korta ord.

Jordbruket lider nöd över hela världen, värre i vissa länder, till vilka kan räknas Förenta Staterna. Samtidigt som det råder överproduktion i vissa länder är hela världens behov långt ifrån fyllt. Det enda som kan hjälpa är samarbete.

Konferensen betonade kraftigt kooperativens betydelse vilken ytterligare underströks genom den finländske representantens redogörelse för den finländska jordbrukskooperativens stora framgångar.

Deltagarna enades slutligen om nödvändigheten av ett världsomfattande samarbete. Fastän skördarna skola fördelas över hela jorden finns det intet ekonomiskt maskineri, som är så omfattande, att det motsvarar denna uppgift. Detta är nödvändigt om jordbruket skall bli något annat än ett hasardspel, där korten allt för ofta spelas ut mot jordbrukarna. Den jordbruksekonomiska vetenskapen är ny. Den är i sina viktigaste delar en ren efterkrigsföreteelse. Men

Nya metoder. En traktorkolonn på fältet.

brukarna kunna leva, gör varje land sina enskilda försök att vidmakthålla och öka odlingen, för att sedan mer eller mindre finurligt tvinga sin vara på grannen. Överallt ett system av stängda gränser. Överallt försök att skicka sin egen säd över dessa, samtidigt som man vill utestänga de andras. Och slutligen — över det hela — det dumpande Ryssland, hela världens stora bekymmer.

Medan det alltså kan se ut, som om världen mot sin vilja höll på att dränkas i säd, rasar hungersnöden på stora områden med tusentals svältande människor. Vi behöva inte gå till Kina för att finna hungrande massor. Ryssland själv lär inom vissa områden ha att kämpa med en fruktansvärd knapphet på säd. Och i det inre Tysklands höglandsområden härskar en brödbrist, som väl tål att kallas för hungersnöd.

Det är alldeles klart att här måste ligga en felaktighet i själva organisationen av varuutbytet. Vi skola återkomma till några försök som gjorts att reparera skadan.

Vad emellertid först Ryssland beträffar, har dess export av vete till underpris på många håll tolkats som bolsjevikiskt raskartyg, endast avsett att i andra länder framkalla svårigheter, för att man sedan i missnöjet med den rådande ordningen skall kunna finna en lättköpt jordmån för de bolsjevikiska lärornas utbredande. Emot denna något ensidiga uppfattning står en annan förklaring. Rysslands vetebärande mark är en av dess främsta tillgångar. Det måste emellertid för sin veteodling också införa jordbruksmaskiner och andra förnödenheter utifrån. Hur skall det kunna betala vad det köper i utlandet, om inte genom export av egna varor? Det är otänkbart att andra länder skulle vilja skänka Ryssland vad det behöver utan vederlag. Därför betyder varje tunna försäld spannmål från Rysslands sida ett steg närmare den nödvändiga krediten.

Man måste vidare ta med i beräkningen de förändringar som de sista åren medfört för det ryska jordbruket. Tidevarvet har vid tidigare tillfällen redogjort för kollektiviseringsförsöken av jordbruket i samband med femårsplanens genomförande. Trots de härresande misstag som tydliga vid upprepade tillfällen blivit begångna, när det gällt denna idéns genomföran-

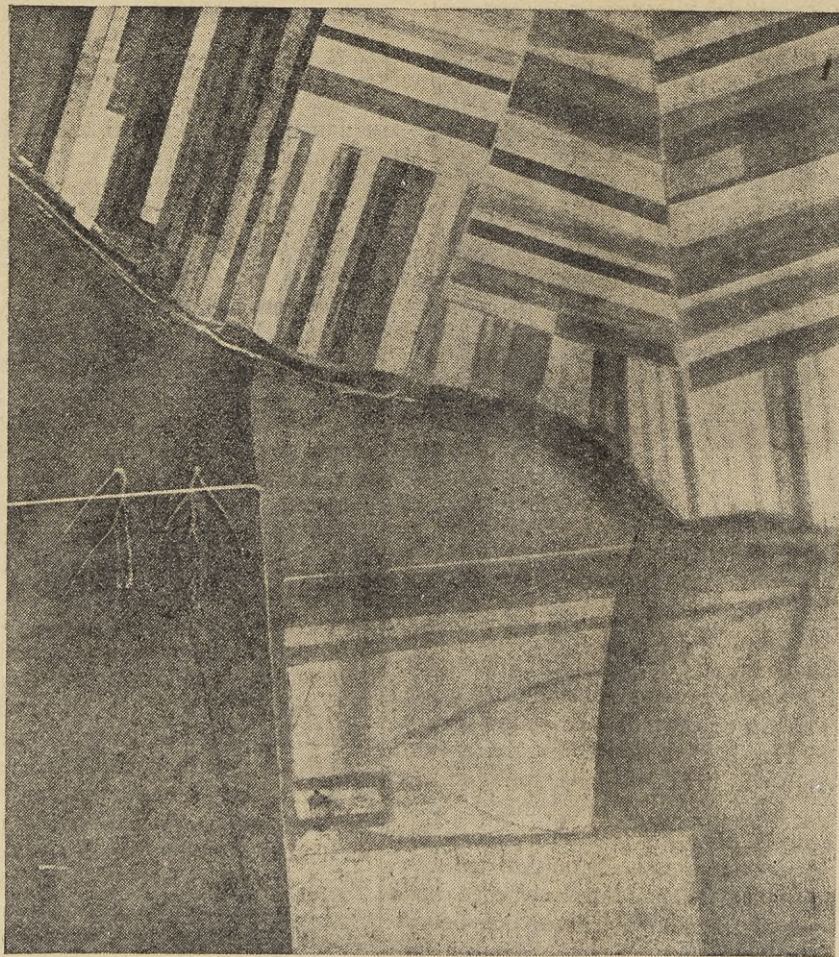
porter — betydligt ökat avkastningen.

Bilderna, som hämtats ur en rysk tidskrift, äro belysande för denna utveckling. Den schalettklädda kvinnan, som långsamt

Den gamla metoden

vandrar bakom sin gammalmodiga plog, har ersatts av en utbildad traktorförare, som betyder en

Rysk jord i flygperspektiv. Överst: enskilda brukares spridda lotter. Därunder: kollektivbruk med sammanhängande åkrar.

mångdubblad arbetseffektivitet. Och av krigskommunismens små utdelade jordlotter, där var brukares del var så knapp, att han sällan kom över svältgränsen, har uppstått det fina gemensamhetsbruk, som illustreras av den ru-

den utgör redan en grund, på vilken det enande arbetet kan föras vidare.

C. H.

Till årets slut för 1 krona

erhålles Tidevarvet varje vecka, vid prenumeration direkt pr telefon 18243 eller postgiro 1544.

De högerradikalas seger

Tio dagar före valen. Nationalsocialisterna hålla möte. Utanför sportpalatset i Berlin ett jätteuppbåd av poliser, en flod av människor väler in i den stora arenan. Böljande, blodröda fanor med hakkors. Ett brus av röster, "Heil"-rop, militäristiskt-fascistiskt uppåsträckta armar. Extatiskt spända ansikten, unga pojkar i uniformliknande klädedräkt, unga flickor, många gamla kvinnor, äldre vördnadsbjudande par ur medelklassen. Denna samling av borgerliga människor, förbittrade och förvildade genom nöd, anamma kritiklöst och med fanatisk entusiasm en förkunnelse, vars innebörd de inte ens ana. Talarna hälsas med dånande applåder. Först bayraren Gregor Strasser, bred och kraftig i gul skjorta och kortbyxor, hans humoristiskt färgade polemik är lika grov som hans yttre. Efter honom den forne flygarofficieren Göring, i samma kostymering, hans ansikte liknar en mask, en krigs-mask, hårt, okänsligt, brutalt. "Han lade inte händerna i kors efter krigsslutet, överallt, där det gällde att slå till, fanns han med", säga hans egna om honom. Han gör inte ens ett försök att stödja sig på något slags material, om än grovt förvanskat — endast ohejdat ovet och pråliga fraser.

All tysk politik sedan 1918 betecknas av nationalsocialisterna som skändligt landsförräderi, allting rivs ner, allting fördöms — men inte ett ord yttras om vad som egentligen skall ske, när "det tredje rikets morgon randas" — ty vad som då skall ske, därom ha de själva mycket dunkla begrepp. "Så länge en enda jude ännu har något att säga till om i offentliga frågor i Tyskland, så länge är ingen räddning möjlig!" Bort med judarna! Förneka krigsskulderna! Omintetgör Youngplanen! Med alla medel har republiken försökt att förgöra oss, otaliga av våra kamrater ha fallit för röda mördarkulor — men vi ha inte låtit oss besegras, och vi komma aldrig att låta oss besegras! — Ja, vi bekämpa denna staten med fanatisk hat, ty den har förrätt oss åt det judiska finanskapitalet och gjort oss till slavar, hatet har länge legat dolt i djupet av våra pinade hjärtan, men nu kommer det att bryta fram, och ve de skyldiga i den stunden! Vi äro beredda till strid. Våra stora döda kalla oss till mannadåd. Och när vi en gång i en annan tillvaro stå inför dem, då skola de inte säga: "Varför, kamrater, ha ni inte fullgjort verket, vi har ju givit vårt blod" — utan jublande skall det brusa oss till mötes ur de dödas härskara: — "Hav tack, kamrater, vårt blod är sonat!"

I vänsterbladens referat från nationalsocialisternas valmöten, hette det ofta, att dylika yttranden hälsades med gäspningar och att talarna mot slutet av mötet endast hade tomma bänkrader framför sig. Tyvärr var det inte sant. Dylika och liknande yttranden hälsades med vrålande bifall.

Och den 14:de september gävo över sex miljoner tyskar sina röster åt Hitler.

Tre miljoner arbetslösa, ständigt ökade, i mängas tycke orättvisa skatter — det blev för mycket för människor, vars tålmod redan, sedan tio år tillbaka frestats över hövan. Den nakna nöden nådde smånngom även hem, som hitintills lyckats hålla sig i ett relativt välstånd — och nöden kom dessa människor, som förut till en del varit politiskt indifferent och till en del också statstroga, att lyssna till de röster, som lovade mest. De frågade inte efter, om några slags realiseringsmöjligheter stodo bakom dessa löften, de frågade över huvud taget inte efter några realiteter — utmattade av umbäranden läto de sig bedövas av en propagandatrummas skrånande musik. Det är galet att tro, att nationalsocialisterna vunnit sin seger på grund av sitt program — flertalet av deras väljare ha inte haft en aning om, var i detta program bestod. En av hans anhängare nar sagt om Hitler, att "man finge inte jämföra honom med Mussolini, han är långt större, han är *Präl-saren*". Denna uppfattning, om än något modifierad, delas nog av många. Hitler är mannen av i morgon, mannen som ska göra't, som med kraftig järnhand skall befria folket ur ett olidligt förtryck. Man varken kan eller bryr sig om att underkasta hans metoder och möjligheter en granskning, man tror blint.

Mellanpartiernas interna stridigheter, deras mer eller mindre misslyckade omgrupperingar, deras matta propaganda, deras brist på bärkraftiga slagord — allt detta har bidragit till att ge valen denna katastrofala utgång, som inte ens pessimisterna hade väntat sig. För dem, som önska en fredlig utveckling, ett tillfrisknande av landet på den försoningspolitikens väg som hitintills beträts — för dem gäller det att samla sig och åter samla sig och uttala

Råd och Rön

Hämorrhoider botas lättast med

Omedelbar lindring. Ett stort antal kunniker i utlandet använda uteslutande detta medel. 100-tals läkareintyg. Fås å apotek å 2,95 pr tub. Bruksanv. medföljer. Generaagent för Skandinavien MEDISANA, Malmö.

Deras verkan,

var överraskande god. Tröttheten försvann rätt snart och arbetsförmågan ökades betydligt. En känsla av arbetsglädje och välbefinnande inställde sig", skriver bl. a. en känd kontraktsprost och hovpredikant om Sanokapslarna.

Intresserar Eder snabbaste och tillförlitligaste sättet att ernå fullkomlig nerv- och muskelkraft, energi och arbetsförmåga, samt att undgå värtrötthet, sömnlöshet och kraftnedsättning, begär prospekt och intyg ang. Sanokapslarna. Sändas gratis och franko.

A.-B. SANOKAPSLAR, Hälsingborg.

Drick Ramlösa Vårt lands turligt alkali enda najska vatten

En trött husmor stärker och livas av Järnmedicinen IDOZAN Skadar ej händerna. Förordas av läkare. Fås å alla apotek.

inte, att lära av de radikala, vad entusiasm och energi beträffar. På valdagen sade en ung man till mig, sedan han berättat att han röstat på Hitler: — Det är en anständig människas plikt att vara revolutionär! — Ja, de radikala kalla sig revolutionärer och de säga, att det är deras vägar, som äro de nya. Men i själva verket är ju våldet gammalt som människosläktet, och ingen kan vara revolutionär närare än den, som har fredsviljan skriven på sitt banér. För dessa de verkliga revolutionärerna gäller det att lyfta sina fanor högt, att göra sina röster hörda — för det är, som var och en torde inse, inte en lätt sak att övertyga ett utpinat, hungrande, lidande folk om att det ännu måste vänta. När allt kommer omkring är det inte oförståeligt, om än tragiskt, att en stor del av detta folk nu slutit upp kring dem, som med bullrande ord och klingande musik utlovat en snabb befrielse från kvalen. I inget annat land kommer väl kampen mellan våld och fred att stå så hård som i Tyskland under den närmaste tiden.

Helge Heerberger.

SUZON

ÅRSTIDENS HUDCRÈME

JOH. D. ANDERSSON TVÅL- & PÅREYMFABRIK MALMÖ

ILJA ERENBURG

Av Elsa Björkman-Goldschmidt

För två år sedan skrev Elsa Björkman-Goldschmidt i Tidevarvet en artikel om Ilja Erenburgs bok, *Michail Lykow*, som i höst kommit ut på Tidens förlag, i utmärkt översättning av Axel Claesson. I samband med bokens överflyttande till svenska återger vi några utförliga utdrag ur den intressanta artikeln.

Ilja Erenburg.

Ilja Erenburg är en av det nya Rysslands författare. Men hans böcker är ej propaganda, är ej en predikan över kommunismen som det allena frälsande. De kommunistiska drömmarna har blivit förverkligade, har blivit till det vardagliga, levande livet och i och med detta — även till ofullkomlighet och misräkning. Sovjetryssland har numera inte bara bland sina leder glödande anhängare, som med apostlaiver kritiskt förkunnar dess läror; de har även hunnit att få vanliga medborgare, för vilka undret blivit vardagsmat. Livet synas i sömmarna och skildras med dess vank och brist. Liksom Gladkows "Cement" är Ilja Erenburgs böcker varken befalande eller predikande. De "måla blott"...

I detta ligger också Erenburgs styrka. Det är som skildrare han fångar vårt intresse och också förmår att hålla det fångat.

Det ligger i Ilja Gregorjewitj Erenburgs konstnärskap något fladdrande, ojämnt, så som över hela hans liv. Han föddes 1891 i Moskva i en judisk familj. Judiska drag förenas med rysk bildning och åskådning, insupna i rysk miljö. Som ung satt han i tsaristiska politiska fängelser, kom ut och for till Paris. 1917 återvände han till Ryssland. I södra Ryssland häktades han av de vita och undgick flera gånger döden blott genom den ryssarnas nyckfulla, oberäknliga godhet, som så ofta möter och slår en med häpnad i Ryssland. — Han lyckas undkomma till Moskva, där han får göra bekantskap med Tschekans fängelser. Till följd av oförsiktiga yttranden har han dragit misstankar på sig och man tar honom för en vit spion. — Han kommer åter ut och får plats, med hungerlön, som "litteraturlektor vid krigskemiska högskolan". Återigen opponerar han mot det bestående, men lyckas dock 1921 att få pass till Paris, där han sedan dess haft sin stadigvarande vis-

telse, då och då avbruten av besök i Ryssland. — Han har gått i seger-rus med de utvalda, delat skräck med de misstänkta och hungrat med dem, som blott är tällda.

Dessa Erenburgs växelrika öden har givit anledning till mycket olika omdömen. Han har stämplats som "erful fisk", som varken den gamla eller den nya regimen vill kännas vid och han har betecknats som en omtalig idealist, som hos varje maktfullkomlighet ser svek mot idealen.

Jag undrar om man inte kommer sanningen närmare, om man uppfattar Erenburgs mission mera såsom rent konstnärlig. Det finns inte mycket av vare sig verkligt etiskt eller socialt pathos hos honom. Detta kommer blott fram i hans berättelser så som något oundvikligt vid återgivandet av en tid och miljö, som till bredden är fylld av liknande problem.

Erenburgs första bok, som kom ut 1921 och heter "Märkliga upplevelser av Julio Jurenito och hans lärjungar", har betecknats som "ett monument över världskrigets lögn och skam". Sedan följde tre böcker: "Nicolai Kurbows liv och undergång", "Trust D. E." och "Tretton pipor" av vilka endast den sista finns översatt till svenska genom svensk-ryska föreningens i Göteborg försorg. — Dessa böcker måste betecknas som ungdomsverk, fulla av sprudlande talang, ojämna, obalanserade, exalterade. Ungdomens bittra skepsis vid sidan av en vek, rörande grätmildhet. — I en senare bok "Jeanne Ney's kärlek", som har ställen av betagande charme, har den sentimentala tonen kanske för mycket fått övertaget.

Hittills oöverträffad står hans roman, *Michail Lykow*, på ryska Rvatsch, "Roffaren", och det torde väl lända till Erenburgs rättfärdigande bland dem, som beskylla honom för att jaga med de maktägande, att denna bok nekats att tryckas i Ryssland utan kommit ut i Paris och Berlin. Den har där fått namn efter bokens hjälte — "Michail Lykow" — men det är en arm och eländig hjälte Erenburg här har haft mod att framställa, en hjälte som på allt sätt motsäger denna beteckning. "Roffaren" är historien om en liten, fåfänglig, fantastisk människas, utan halt eller hämningar, som rycks ur sin bana genom revolutionen och som inte mer kan vänja sig vid vardagens id utan går under till kropp och själ. Skildringen av denna karaktär är ett psykologiskt mästerverk, som blott ryssar kan skapa. — Vid sidan av Michail, går brodern Artjom, typen för den idealiske medborgaren i den nya staten, för vilken "partiet" ersätter religion och nöjen, samvete och hem. Berättelsen om "Tjomkas" fattiga kärlekslycka, "den vinglösa Eros", är betryckande och rörande. Hans fullkomliga utplånande av den egna personligheten, uppgåendet i uppgiften för det allmänna hör till det nya Rysslands nya dygder.

Men en sådan revolutionär anda — ett mullvadslaktigt, underjordiskt arbete förbundet med lektyr vid lampan — en fältgrå revolutionär anda — arbete och uppoffring — låg inte för Michail, Mötén och gatstrider — tågresor och smyghandel — händelser och "tillfällen" var hans liv, till vilket revolutionen blott varit den öppnade porten.

Det är Michail, som väcker Olgas kärlek — "bourgeoi" kvinnan, som svärmat för Dostojevski" och det är också Michail, som får behålla den. Trots att Olga ingår ett sovjetäktenskap med Artjom, är det Michails barn hon föder och i detta barn lever hennes kärlek vidare. — Det är också Michail, som faller offer för "Sonjetchka" — ett litet stycke, "vars själ bestod av silkesstrumpor och siden — mjukt, glänsande, skiftande siden" — och för att rädda henne begär Michail sin enda människovärdiga handling, som bestod i det negativa, att han ej kunde förmås att förråda henne inför domstolen.

"Roffaren" är skriven med en tidlös utförlighet, med Rysslands urgamla vidd och bredd, men den har även ögonblicksbilder i blixtljus, filmaktiga, expressionistiska. Som ingen annan har Erenburg skildrat den ryska revolutionen. Men det är inte de ledandes revolution, inte statsvälvningen han skildrar; det är revolutionen, som den tedde sig bland de fåvettiga och enfaldiga skarorna — ovederhäftig och nyckfull, överspänd och fanatisk, kaotisk, grotesk och grym — men med drag av mänsklig uppförande godhet.

Han beskriver en resa till Moskva strax efter revolutionens utbrott. Det har lyckats Michail att komma in genom kupéfönstret. "Inne i vagnen låg hela berg av människokroppar upptornade. De låg på golvet och på bänkarna. Bakdelar gungade i gepäcknäten, benen hängde ner som druvklasar, under bänkarna stack huvuden fram som stora kurbitsar. Att röra sig var otänkbart: om benet somnat på någon, stönade och grälade hela vagnen. Uppifrån nätet rann det ner salt från en säck och nerifrån sipprade det ur ruttna sillar. Folk försökte att hålla fast sina plånböcker, men det gick inte: de måste klia sig. Trots allt detta lyckades någon att stjäla tre te-scedar. Av misstag blev en annan misstänkt och utkastad genom fönstret. Den förmenten tjuven föll till döds. Resan till Moskva varade sex dagar".

När man kom fram till Moskva dånade kanonerna. Först sedan de resande vant sig att gå på sina avvanda ben, sedan de hoppande och haltande började vackla mot sina mål, kom frågan fram, hur man ställde sig till det, som hände. Några glädde sig åt bolschevikernas framgång, andra förlitade sig på en eller annan general. Gumman med saltet önskade alla åt skogen, blott hon kom fram till Sucharewa-torget och fick byta ut sina varor mot fantastiska kvantiteter bomullstyg och den heligaste patriarken gratis på köpet. Envar tillgreps något parti — även om man inte var aktiv, så yttrade man åtminstone någon mening. "Revolutionen hade börjat sin kurrögömmalek: I stället för biljettkontroll, blev det kontroll på hela människan."

Michail visste snart att undandra sig denna kontroll. Efter ett prov på tillfälligt hjältemod — mera av en slump än av övertygelse — tas Michail upp i "partiet", men stöts snart ut ur det igen — såsom ovärdig. Han blir fredlös och börjar att jobba. I sidan. Med Sonjetchka. Omkring honom samlas en underlig skara av ljusskygga gestalter och det hela blir till trolska, myllrande Breughelbilder, i ovädersmättad, olycks-siande belysning. Katastrofen kommer. Michail haffas och döms till döden. Men "i betraktande av den anklagades proletärska härkomst och hans revolutionsförtjänster" ändras domen till tio års fängelse, skärpt med sträng isolering.

Denna varar bara en kort tid. Under en promenad på fängelsegården hoppas Michail i någon sorts vild frihetslängtan upp på brandstegen. Klättrar som i ett rus allt högre och högre — utan plan. Ett pinhål till! Ännu mer luft! Den frostiga vinterluften berusar honom, stegens pinnar är hala av is. Han faller, stöter huvudet i fallet och dör.

Jag skulle som avslutning vilja citera en österriskisk författarinns ord:

"Ilja Erenburg verkar tendenslös genom sin konstnärliga lidelse, medryckande genom sin kärlek till Ryssland, men tämjad och hållen i bann genom ett skarpt förstånd. Han är ej kommunist. Han häcklar och plockar sönder. Och dock står allt vad han skriver om med lust eller olust, fast förankrat i den nya ryska jorden."

—:—

En modern Strindberg

D. H. Lawrence.

Det är närvarande stund kanske mest omstridda namnet inom engelsk litteratur torde vara *David Herbert Lawrence*. Denne mångsidige man har liksom många andra först blivit förstådd och uppskattad efter sin död. Han debuterade 1911 med *The white peacock*, och sedan kommo böcker i rask följd. En del av den engelska kritiken hade tydligen satt sig före att fullständigt mörda Lawrence's litterära produktion, och han utsattes för en hetskampanj av oförsonligast slag. Men Lawrence hade trots detta många vänner och beundrare, bl. a. Bennet och Aldington, vilka båda drogo lans för honom, inbegående hans stora personlighet och begåvning. Nu avled Lawrence i mars 1930 blott 44 år gammal, och kritiken skyndade ångerfullt att göra den misskände författaren rättvisa.

Lawrence var en hänsynslös sanningssägare. I sina böcker talar han klart och öppet om saker, som de konservativa engelsmännen hellre vill tänka i ensamma stunder än se framför sig i tryck. Lawrence var en för stor och genomträngande psykolog för Englands konventionella hjärnor. Han gick till botten med allt, sökte efter instinkterna och blottade de djupast liggande konflikterna med en oförfärad realism. En av hans tidigare romaner, *The Rainbow*, blev konfiskerad och en av hans allra sista *Lady Chatterleys Lover*, måste han

låta trycka på egen bekostnad i Paris 1928.

Lawrence var en modern Strindberg skulle man kunna säga. Han hade också splittrade intressen och många järn i elden. Han var författare, poet, målare och dramatiker. (En utställning av hans målningar hölls för övrigt i juni 1929.) Han fick också strida och kämpa för sina verks framgång, och det var ytterst sällan han fick ett verkligt erkännande. I svensk översättning har hittills blott utkommit romanen *Söner och älskare* (Bonniers 1925. 8:50) och novellsamlingen *Kvinnan som red bort* (Gebers 1930. 6:50).

Lawrence var son till en kolgruvarbetare, och det är också denna miljö, som fått bilda bakgrund till den stora romanen *Söner och älskare*. Denna bok påminner osökt om Zolas *Den stora strejken*, fast allt skildras så överraskande friskt och utan denna kvävande olustkänsla, som lätt uppstår vid skildrandet av fattigdom och nöd. Man får genast det intrycket att det är sitt eget livs historia, som Lawrence här lägger fram. Han har en bred och flytande berättartalang, som flyter fram med samma lugna lopp som en stor flod, vare sig färden går mellan stupande bergväggar eller över solbelysta, bördigt grönskande slätter. Med fast men varsam hand vidrör han de psykologiska och sexuella problemen utan att någonsin förliva sig till något rått eller överlägset. Hans stora kärlek till människorna och livet, till livsglädjen och de luttrande svårigheterna förnekar sig aldrig ett ögonblick. Med de allra finaste vapen dissekerar han oss människor och söker reda på våra svaga sidor och hemligaste känslor för att kärleksfullt och förstående lägga fram dem — enom till straff och androm till varnagel.

I novellsamlingen möter vi en helt ny författare. Det är inte vardagens snaranda poesi utan de starka viljornas spänningsmättade kamp han ger oss. Varje liten novell blir ett konstverk för sig, helt skild från den föregående genom motiv, människor och psykologisk skärpa.

För min personliga del skulle jag särskilt vilja framhålla novellerna *Fågeln Blå* i två exemplar *Sol*, *Leendet* och *Vältnader* som några av de mest välskrivna och intressanta noveller, man över huvud taget kan läsa. De-

ras djärva uppställning, fina behandling och djupt liggande realism fångar en i högsta grad. Lawrence's kvinnogestalter äga en underlig dragningskraft. Han har inte skildrat två lika fina kvinnor, utan alla bli något helt för sig. Alla ha sitt speciella sätt att tänka, att handla, att drömma, och därför tröttnar man aldrig att få blicka in i dessa öden, som alla vart och ett för sig har fått sin stämpel och härjning av livet självt med dess kanter och slingrande vägar. Lösningarna av problemen bli ofta abrupta eller groteska — eller också ingen lösning alls — men man har på kunn, att dessa underliga öden inte kunna bli anorlunda, inte kunna skapas på annat sätt än av reflekterande författare.

At alla, som verkligen älska en fin realism, en klar och blixtrande uppfattningsförmåga, som njuta av en författares överlägsna ande, kan man blott anbefalla dem. Lawrence var en man, som själv arbetat sig upp till en ställning, som sökte djupare än blott de yttre händelserna utvisade, som verkligen kastade fram problemen i deras oförskräcktaste form och som dessutom hade förmågan att lösa dem på sitt säregna sätt. Därför kan man tryggt påstå, att han är ett av de starkaste namnen inom Englands litteratur för närvarande.

Johan Falck.

Trygghet

när Ni genom

Folket

och

Samarbete

Kooperationens

försäkringsanstalter.

Sköljkannor
Maggördlar
Grossessgördlar
Aderbräcksstrumpor
samt alla slags
gummivaror.
m.m., m.m.

Telefon:
'Instru-
ment-Kåfa'

KIFA
KUNGL. HOVLEVERANTÖR

31 Regeringsgatan 31

Varför vägra Sveriges kvinnor att föda barn?

Vi fattiga drömma inga drömmar.

Efter att ha läst doktor Ada Nilssons intressanta artikel med ovanstående rubrik i nr. 38 av Tidevarvet, kan jag inte låta bli att ge det svar på frågan, som jag av egen, släktingars, grannars och arbetskamraters erfarenhet vet är det riktiga.

Jag är arbetarhustru, tills för ett par år sedan fabriksarbeterska och moder till tre barn, det äldsta 21, de två yngsta 12 och 10 år. Alltså har jag erfarenhet, vilket borde vara villkoret, när man vill säga något. Jag kan inte säga, varför över- och medelklassens kvinnor vägra bli mödrar, men vi fattiga, som man vägrar allt som gör livet värt att leva, vi göra oss ju skyldiga till en svår synd mot varje individ, som sättes in att svälta i ett samhälle, som ej har behov av dem. Atminstone känner jag mig stå i stor skuld och jag ångrar bittert att jag har dessa tre. 21-åringen är ofta och för närvarande utan arbete. Att se sina älskade barn, som man gett livet, utan att de bett om det, gå i sina bästa år, då de skulle slå rot, sätta bo och grundlägga sin framtid, utan att ens kunna bidra till sin försörjning, till mat och hyra, gå uselt klädda, nedslagna och modfälda, med en otäck känsla av att de äro överflödiga, att ingen behöver dem, att de äro i vägen och att de öka fattigdomen, knappheten i det förut fattiga, trånga hemmet; tror någon att en mor och far i sådana omständigheter känner glädje och stolthet öfver det barn de gett livet och som nu skulle vara glädjen och stödet.

Vi fattiga ha nog aldrig drömt några stolta drömmar, därtill ha vi ej tid och vär livserfarenhet hindrar oss att drömma. Men att vi ej skulle få arbeta för att hederligt försörja oss, det är dock för barbariskt. Hur tror ni det känns, när det knackar på dörren, en oftast blyg knackning, nästan som en ursäkt på förhand, då man öppnar och finner en unge gosse, kanske ännu med barndomens runda kinder stå med mössan i hand, framstammande en ursäkt och bön om pengar till nattlogi, och man vet att om några år, när man själv är borta eller urständsat att hjälpa barnen, kanske, kanske ens egen gosse står likadant, troligtvis, och kanske blir likadant mottagen. Man har ju sällan något att ge.

Nu skall jag beskriva litet av egen och andras erfarenheter från *samhälshjälpen*, eller hur jag skall kalla det. Mitt äldsta barn är fött utom äktenskapet, det var storstrejksåret 1909. Jag var i lockout, textilarbetarnas, i jag tror 14 veckor. Jag och min lilla flicka, född samma år fingo leva på 3,50 i veckan. Sedan arbetet kom i gång var förtjänsten omkring 12 kronor i veckan. Jag gick till fattigvården, där man sade mig att ett barn borde jag kunna försörja, annars ta reda på barnafadern. Men som en fortsatt bekantskap med fadern endast skulle ha resulterat i fler barn och större bekymmer så lät jag dessa direktiv fara och försörjde flickan själv. Ja, det var bekymmer det och total

avhållsamhet från allt, allt. Men det måste gå och nu är tösen stor och — arbetslös.

Jag träffade en god man, en arbetare, vi gifte oss under kristiden 1917 då jag var arbetslös och 1918 föddes vår son och 1920 en dotter.

Min mans lön 50 kr. räckte ej för våra utgifter, varför jag måste gå till rotemannen, (*fattighjälp*), och begära åt mina barn den hjälp samhället ger, *barnkrubban*. Då först började eländet i mitt liv. Vad jag önskar att ni ville ta reda på vad de mödrar få utstå, som samhället hjälper med att de få den tredubbla bördan av att arbeta, inte allenast som mödrar och hemsköterskor utan även som arbeterskor i förvärsarbetet. Där man fordrar samma intensitet och vaksamhet av dem som av den ogifta, eller den som inte har annat än sitt arbete borta att sköta. Barnkrubban är bra för barnen och mödrarna äro ju också glada åt den, ty den sätter dem i stånd att vara i förvärsar-

"En märklig bok"

skriver
Dr. Karl Hildebrand
i St.-T. om
Rysslands öde
av S. DMITRIEVSKY

»...synes mig vara ett av de märkligaste bidragen till vår europeiska nutidshistoria, som utkommit under den senaste tiden... man får i många fall ett alldeles nytt perspektiv på händelserna i det underliga ryska landet. Boken bör läsas i sin helhet: det förtjänar den.»

BONNIERS

bete. Och ändå påstår jag, att krubban är ett tortyrinstrument, som sakta pinar sina offer, barnens mödrar till döds. Själén, om de haft någon tid att tänka på den någonsin, den måste dö omedelbart de sätta sin fot inom krubban, ty sen blir livet bara arbete, arbete och åter arbete, om de stå upprätt eller sitta, ända tills rötheten tvingar dem i säng, där de ofta till följd av samma röthet och värk i leder och rygg tvingas att ligga vakna.

Det är ovärdigt ett kultursamhälle att av dem som föda och fostra kommande släkten fordra även förvärsarbete, som överstiger deras krafter och dödar deras själ, under det tusentals andra ej kunna få arbete.

Varför?

I Nr. 38 av Tidevarvet har doktor Ada Nilsson i en artikel benämnd: *Varför vägra Sveriges kvinnor att föda barn?* framlagt synpunkter som nog de flesta måste gå med på äro riktiga.

Doktor Nilsson vill till synes ha fram ett klart svar på hur det kommer sig att just Sverige, är främst i världen när det gäller minskningen i barnaföds-lar.

Undertecknad är naturligtvis inte kapabel att komma med ett dyligt svar, men någon av orsakerna som är skuld till det rekordartade resultatet i nativtetsstatistiken tror jag mig kunna lämna.

Man torde också kunna formulera frågan så: *Varför vilja ej Sveriges män ha barn?* Ty det är ju i första hand mannen som bestämmer befruktningen. Jag finner det ej riktigt att så utan vidare ställa kvinnan som den oviliga, när det gäller den viktigaste funktion som naturen ålagt henne. Även när det gäller en olaglig abort så är i regel mannen med på saken.

Bortsett ifrån detta så finns det ju en kategori unga män, som aldrig blir i tillfälle att stifta bekantskap med en kvinna på ett sunt sätt, sådan bekantskap som leder till kärlek och samliv. Legalt eller inte legalt samliv kanske inte borde spela någon roll om de styrande äro verkligt bekymrade över läget.

Mina unga söner, som samtliga äro erkänt dugliga arbetare, äro inte i stånd att finna arbete och förtjänst som gör det möjligt för dem att söka ett sunt samliv med en kvinna, det sunda samliv vilket brukar resultera i längtan efter ett barn. Deras erfarenheter och många, många av deras unga kamraters äro så bittra att de, även om deras ekonomi kunde ordnas, skulle till varje pris söka undvika att sätta barn i en värld med så ovissa förhållanden.

Jag tror att de flesta av arbetarklassens män reagerar på samma sätt. Världen synes dem för trång och svår att leva i.

Jag har alltid förväntat mig över att mors- och hemarbetet är så litet värderat. Vi ha så många framstående kvinnor i samhället, som arbeta på kvinnans frigörelse, men aldrig sägs det att kvinnan, modern till hur många barn som helst, har nog med att sköta hemmet och barnen. Nej, man bara försöker skaffa kvinnan flera arbetstillfällen. Morsarbetet talar man ej om, det är som det ej finnes, som om barnen kunde sköta sig själva. Och dock är det det tyngsta, därför att arbetstiden är obegränsad.

Nå, vem kan undra, att man under sådana omständigheter önskar att man ej blivit mor och att andra unga, som se släpet, ta varning, allra helst som resultatet av arbetet och släpet blir — en eller flera arbetslösa.

Sylvia.

En jämförelse.

En jämförelse mellan våra och några främmande länders åtgärder till barnaföderns fromma kas star en blixtbelysning över skillnaden i inställning till detta problem.

Låt oss först studera Frankrike, det land där först och tydligast de fallande födelsesiffrorna uppenbarade sig.

Redan 1893 inskrives i lagen, att varje barnsöd skall jämföras med sjukdom och varje fransk barnaföderns, som saknar tillgångar, skall av kommun, departement eller stat erhålla fri vård, vare sig i hemmet eller å sjukhus. »Utan tillgångar» tolkas även ganska liberalt. Man jämföre vår lasaretsstadga av 1901, som uttryckligen säger ifrån att barnsängsfall endast i trängande fall mottages å lasarett! Först 1927 ålägges landstingen genom lag att sörja för förlösningstvården i länet men ingalunda avgiftsfritt, tvärtom de flesta landsting sätta avgiften högre för barnsängspatient än annan.

Frankrike är frikostigt.

Den sociala lagstiftningen i Frankrike börjar med att tillförsäkra den kvinna, som för barnsöds skull måste avbryta sitt arbete, rättighet att återfå detsamma. Denna lag stiftades 1909, gav sålunda en rättighet, men knappast möjlighet till barnsängsvila, då in- ter understöd garanterades. Den betraktades även som mycket ofullständig och man skyndade sig att komplettera densamma med att statens verk och fabriker—tobak och tändstickor äro i Frankrike statsmonopol — gävo sina anställda fria barnsängsvård. Jämför nu Sverige. Rätt att återfå genom barnsöd avbrutet arbete är en-

Det är inte bara små orsaker, som ha stora verkningar, även stora orsaker kunna ha stora verkningar och fattigdom är en stor orsak. Hur uttjat nu ordet fattigdom är, så står den kvar i världen som ett stort vidunder.

Varför just Sverige är främst. Ja, kanske den där omtalade storvulna svenska stoltheten som ju debatteras i både in- och utländska aviser kunde vara en orsak.

De svenske undvika av pur stolthet att föda barn under vilka ovissa förhållanden som helst. Var svensk menar att hans unge är för god att gå på gatorna och tigga.

Det tycker jag. Jag tycker mina söner äro för goda att gå på gatorna och tigga.

Hade jag kunnat drömma om ett dyligt öde för dem hade jag begått självmord hellre än att sätta dem till världens.

Arbetarhustru.

Säsöng-Nyheter

Senaste mode och förnämligaste utförande till moderata priser i

Pälskappor, Garnityr.

Bröderne Elmér

Stockh. Grevtureg. 24 A, 2tr.
Tel. 77605, Norr 5751

STÖRSTA SORTERING AV Ullstertyger, Kapptyger, Dräkttyger och bättre Klädningstyger i ylle och siden.

Särskilt rek. de för hösten så moderna ullst- och kapptygerna i Tweed, varav finnes ett storslaget urval.

DAVID SÖDERMAN KLÄDESHANDEL, STOCKH. DROTTNINGGAT. 22

Damskrädderi och Ateljé för Klänningssömnad

TEGNERSGATAN 1. 2tr., Stockholm
Telefon 95 81

(Hållplats för Spårvägslinje 1 och 6 och Busslinje 55)

Emottager beställningsarbete å all sömnad, som hör till första klass damskrädderi och klänningsateljé Valgjort arbete och humana priser.

Ruth Gustafson.

Bredenberg & Co

Hamngatan 30
Hamngatan 16
Drottninggatan 54
Kungsgatan 39
Humlegårdsgat. 7
Hornsgatan 64 A

Vi stå till tjänst

BABYLÅDAN

Babylådan

Inneh. alla behövliga plagg, av bästa kvalitet till 10:00 & 15:00 kronor sändes mot postförskott.
Hälsingborgs Linneaffär
S. Förstadsgatan 2. Malmö, Tel. 4812

BILSKOLA.

LÄR EDER KÖRA BIL i Hedlunds Bilskola. Invid S:ta Bantorget. Folkungagatan 60 Bekväma villkor. Tel. Söder 12833.

BLOMMOR

Atlas Blomsterhandel S. Rosengren Sit Eriksplan 17 (Ingång Sit Eriksplan) Tel. 307978 Begravningskransar och övriga blomsterarbeten. Medl. av Blomsterförmedl.

ELEVSKOLA.

ELEVER

erhålla god undervisning i tillskärning, uppsättning och provning, ävensom mönsterkonstruktion.

Ellen Lundberg Birger Jarlsгатan 39 4 tr. Telef. 1550.

GRAVVÅRDAR

V. A. PALMÉR'S Gravvårdsutställning

38 NORRTULLSGATAN 38 20 6182 bost. 312946

HANDSKAR

Vantar och strumpor i rik sortering. Handskar tvättas Strumpor uppmaskas **På en dag** Anna Ohlssons Handskaffär, Grevtureg. 9 (snett emot Tattersall). Presentkort — TELEFON 764 92

HEMSLÖJD

Beställningar mottages å alla slags handvävnader till billigaste priser. *Mattor* i olika kvaliteter Bredd intill 4 meter

Sjöströms Hemslöjdsaffär Karlavägen 69 Tel. Ö. 9298

HUDMEDEL.

Det bästa, effektivaste och behagligaste medlet för hyns vård är Landéns Lavendeltinktur Fås överallt!

JUVELERARE

Hederspresenter Matsilver, nysilver o. äkta silver. Valsorterat lager Billiga priser Götgatan 51 Ringvägen 143 IRIS DAMM

Konststoppningsateljén.

MALMSKILLNADSGATAN 9
Telefon 11024 Expeditionstid 9-6. Lördagar 9-4. Konststoppning. Lagning av orientalska mattor, schalar, kelims och silkesstrumpor.
Ring 11024 så hämta vi.

KORSETTER

Spirella-korsetter finnes 11 Styrmansgatan 11 2 tr. Tel. 75734

MANUFAKTUR

Välsorterat lager av *Kapp-, Dräkt- o. Klädningstyger* i siden, — sammet, ylle och bomull. — MANUFAKTURMAGASINET 59 Sibyllegatan 59 (Hörnet av Karlavägen) Tel. Ö. 9945

MUSIKAFFÄR.

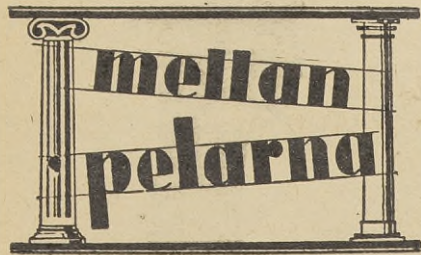
Centrala Musikaffären Drottninggatan 73 — Tel. 3205 GRAMMOFONER och SKIVOR Klassiska noter, Moderna slagler Musikinstrument och strängar.

RAM OCH SPEGELAFFÄR

J. L. LARSSONS EFTR. Knut Nystrand Södermannag. 8, Stockholm REKOMMENDERAS. Låga priser Tel. S. 30914

Gynna

Annonsörerna!

Höstbrev

Nu är det snart höst på allvar.

I morgse låg ett vitt rim på gräset och genom fönstret kunde jag se att renfanan frusit ihjäl. Krassen dog obotligt för åtta dagar sedan, (på de värst utsatta ställena: — se frostens lagar. —) den och trädgårdsbönan lära visst vara den nordiska hortikulturallmängiltighetens yttersta utposter mot frostdöden.

Kärret andas kallt om morgnarna och stugorna börja frysa och ryka tidigt — en mattblå rökpelare som stiger rakt opp och säger: varmt kaffe. En del flyttfåglar samlas i skogarna och dryfta sina resplaner. Vad de tala om vet ingen, att de ha "nos på sträng vinter" spås av en gubbe, som har podager.

Men "ett jag vet", sa havamal, — att den vippande årlungen som i sommar växt sig stark på vår kjas röda tegelpannsolymp lämnat oss, och farit till sin tillkommande vän och broder den tjocknåbade abbesinska bergkorpen. (Såg dem nog tillsammans i gamman en gång vid Sinai.) Nu skall hon sitta på en gravrest i Konungarnas dal, vippa med sin stjärt och kvittera: Vi, Vi, ingenting! ingenting! ty så är visst livet.

Har varit lite sjuk. Har inte kunnat gå ut i skogen och lyssna efter tranan. Men hennes eggande uppbrottsfanfar (med kostliga trumpet) brukar sammanfalla med det lumpna jakthornets als tot.

Nu ligger jag i sängen och lyssnar. En utsvulten hund ägd av en jaktklubb i staden far ikring i skogen och drevtjuter efter en hare. Herrar roa sig i skog och mark. Kanske är det oskyldigt, kanske inte, att roa sig så. Man får inte vara allt för hård i sin mjukhet. Det kanske är livet. Jag fick bara en sån geografisk vidsyn i hundskallsnet: — I staterna Arkansas och Oklahama har det redan förekommit att man jagat hjortar med maskingevär.

Sadismen kan jag lätt förstå. Jag dödade själv i slyngelären ett par ekorrar alldeles i onödan. Men maskingevär och sadism är så främmande för vartannat. Det kalla maskinella kopplas inte så direkt till primärdrifterna. Felet måste ligga på ett annat håll, i det outhärliga.

Nu knakar en fura vid knuten för den tilltagande vinden. Jag kan inte se den, men jag kan höra dess bild, kan på basis av ljudet konstruera dess brottningar därute — ser med inbillningen faktiskt bättre än med ögonen in i hennes kämpande cellulosa. Jag ser hur årsringarna därinne i stammen vidgas och sammandragas liksom spänstiga stålringar (å, ett träd på rot lever sitt stora liv!) medan vinden frestar hela hennes höga, ranka kropp.

Men nu ökar stormen och genom furornas omiskännliga knäppningar i vind hör jag rivalen susa. Granen. Granen som efter glacialtiderna kom vandrande hit bredde ut sig och undanträngde allt — furor, björk, al, asp, hassel. En hundratusenåra vandring från Norra Asien, från tundreländan kring Ob, lärde henne den hårda levnadens konst. Nu är hon den slutgiltigt differentierade granen, anpassande sin cestiusspyramid på alla sätt, från Lappland till Skåne, efter vindar, kär, snöfall. Nu är hon den starkaste på alla moar i Norra Rysslands skogsbälte, Nordfinland och fastlands-Scandinavien. Och rullstensåsarerna ha nickat bifall och tagit henne till sin bästa pils. Ett motanfall lär dock vara i görningen söderifrån. Den ännu värre egoistiska boken är nämligen på vandring mot norr. Människan kommer väl dock att träda emellan dikterande denna uppgörelse. — En sorts Versaillesfred där granen blir sulfitt, papper, "tidningar, veckotidningar, böcker!" och boken rättsäkra skåp och tunnor, kryssfanér, ny plywood.

Jojo! människan! vad kan man inte vänta av henne — från alla håll!

Harry Martinson.

Vartför vägra kvinnorna

(Forts. fr. sid. 5)

dast tillförsäkrat vissa inom industrin arbetande kvinnor, ingalunda t.ex. hem — och butiksbiträden.

Sverige ensamt har arbetsförbud utan ersättning

Och man undrar vad vårt tobaksmonopol skulle säga, om man hemställde om fri barnsängsvård? Under det vi diskutera om lämpligheten av ersättning för mistad arbetsförtjänst, där det till och med finns ett förbud mot arbete så var Frankrike redan 1913 färdig med en lag, som tillerkände vissa kategorier kvinnor ett ekonomiskt understöd att utgå under högst åtta veckor samt ampenning under tolv månader. Understödet var visserligen ej så stort, och troligen på grund därav har ej heller det direkta arbetsförbudet inskrivits i lagen. Men från och med detta års ingång finnes en obligatorisk socialförsäkring även omfattande moderskapsförsäkring. Sjukförsäkringen är obligatorisk för alla löntagare med under 18 000 francs i inkomst och varje försäkrad kvinna och försäkrad mans hustru har fri läkavård och fri medicin under havandeskapet samt sex månader efter förlossningen. Dessutom rätt till sjukpenning sex veckor före och sex veckor efter nedkomsten, på villkor att hon icke arbetar, samt ampenning på 100 fr. de två första månaderna och sedan mindre till årets slut. De tvistigheter, som förfunnits mellan läkarkåren och lagstiftarna och som hindrat lagens ikraftträdande, har tydligen ej berört dessa förhållanden. Man observerar i varje fall graden och utsträckningen av mödraskyddet. Det enda som man ej brytt sig om att inskriva i lagen är arbetsförbudet i och för sig. Det är å andra sidan det enda som intresserat svenska lagstiftare.

De socialhygieniska åtgärderna för mödrar och späda barn i form av rådföringsbyråer, mödrahem etc. understödes av lokala och de-

En tradition

Forts. fr. sid. 1

ställningar vände sig till så olika grupper av läsare.

När namnsedlarna brötos visade sig att författarna voro fru Tora Johansson-Skredsvik, Kungälv, doktor Ruth Grubb, Växjö samt doktor Gerda Kjellberg, Stockholm. Namnen här uppräknade i den ordning som de lästes upp av prisnämnden.

Vid årsmöte i söndags — hållt i Vänersborg under doktor Julia von Sneiderns utomordentliga värdskaap — behandlades och godkändes prisnämndens utlåtande av de kvinnliga läkarnas klubb. Det är ett ur alla synpunkter glädjande resultat som för Sveriges vidkommande vunnits genom tävlingen. Det betyder också fullföljandet av det målmedvetna arbete på området, som först togs upp av Sveriges första kvinnliga läkare, doktor Karolina Widerström, och som sedan förts vidare, över doktorerna Alma Sundquists och Julia von Sneiderns ypperliga handledning i sexuell upplysning fram till de nu prisbelönta, synnerligen välbehövliga skrifterna. De kvinnliga läkarna ha med detta visat att de fortfarande vilja ägna sina krafter åt denna viktiga sak.

partementala myndigheter och förekomma i stor utsträckning.

Tyskland har gått försäkringsvägen

Också i Tyskland blev det ursprungliga påbudet — det första redan 1878 — om barnsängsvila för industriarbeterskor, snart kompletterat med lagar om moderskapsunderstöd i olika form. Enligt en lag av 1908 stadgades obligatorisk barnsängsvila på åtta veckor för kvinnor vid industriella företag, d.v.s. arbetsplatser med minst 10 arbetare. Till detta förbud anknöts sedan riks-försäkringslagen av 1911, som föreskrev att barnaföderskor, som voro därtill berättigade skulle få understöd under en tid av åtta veckor, därav minst sex veckor efter nedkomsten. Moderskaps hjälpen, som till att börja med utgick som kontant sjukhjälp fick så småningom formen av ett särskilt understöd i regel motsvarande hälften av den på orten gängse lönen för »vanliga arbetare.» Barnsängshjälpen kunde ersättas med fri vård på förlossningshem eller också kunde hemsköterskor anställas mot visst avdrag av barnsängshjälpens belopp.

I Tyskland lät man sig dock inte i längden nöja med dessa anordningar. Efter krigsårens stillstånd i den sociala lagstiftningen togs frågan om moderskapskyddet upp med förnyat intresse i samband med Washingtonkonventionen 1919 och under åren 1926 och 1927 antogs sådana lagar angående moderskaps hjälpen utformning, att Tyskland kunde ratificera konventionen.

Modern får behålla sin plats

Den påbudna barnsängsvilan på sex veckor som med uppväsende av läkarintyg — i fall av behov kan utsträckas till ytterligare sex veckor före och sex veckor efter nedkomsten, motsvaras av ett understöd, som utbetalas genom sjuk-kassorna. Det utgöres dels av en förlossningspenning på minst 10, högst 25 mark, dels av en barnsängs-penning på minst 50 pfening om dagen, vilken utbetalas under högst sex veckor före och sex veckor efter förlossningen. Dessutom kunna mödrar, som själva amma sina barn erhålla en amningspenning under minst 12 veckor efter nedkomsten. Understödet kan utbytas mot frivård på förlossningshem eller fri hemsköterska.

De tyska mödrarna äro vidare genom lagen skyddade mot uppsägning från sina platser under sex veckor före och sex veckor efter nedkomsten. Och slutligen finnas om å tande socialhygieniska anordningar att tillgå, i form av rådföringsbyråer och Försorge-stellen. Det beräknas att på den tyska befolkningen på 6.000.000 finnas 6.000 sådana anstalter upprättade, där mödrarna avgiftsfritt kunna få råd och anvisningar rörande havandeskapets hygien, om amning och spädbarnsvård för övrigt.

Man skulle kunna mångfaldiga exemplen. Men det blir icke bättre för det. En utländsk läkare, del-

Uppsala i landstingsvalet

Uppsala län är ett av de få län i vårt land, där den borgerliga vänstern utan någon som helst samverkan med andra partier har gått framåt vid valet, dock utan att lyckas erövra något nytt mandat. Vinsten tillskrives i någon mån det intresse kvinnorna denna gång visade för valet. Redan i våras begärdes på Liberala Föreningens valmöte av Frisinnade Kvinnors ordförande, att partiet skulle ställa upp professor-skan Anna Bergstrand som landstingskandidat. Man svarade oss då, att kvinnorna hittills visat så skralt intresse för valen, att vi åtminstone borde prestera femtio namn på en sådan begäran. I en hast insamlades då bortemot det dubbla antalet, och vi begärde skriftligt av partiet att få vår föreslagna kandidat uppsatt på god plats. Som det i det förberedande stadiet icke ännu var klart, hurvida folkfrisinnade och liberaler skulle komma att samverka, arbetade vi, några intresserade, endast som privatpersoner, icke i Frisinnade Kvinnors namn.

I augusti beslöts emellertid samverkan mellan de båda mellanpartierna, Folkfrisinnade lovade att stödja en gemensam lista med den liberala redaktör Johansson, landstingets ordförande, på första plats, men de förbehöll sig rätten att besätta andra och tredje plats, där för övrigt mycket förtjänstfulla män uppsattes. Vi kunde under sådana omständigheter endast få upp Anna Bergstrand på fjärde plats, vilket skedde genom ett stort tillmötesgående från den, för vilken liberalernas andra plats på sätt och vis varit vikt.

Till valet satte vi in ett upp-rop i Uppsala Nya Tidning, tryckt flera gånger, med en direkt vädjan till de kvinnliga väljarna. Vi ville ha upp Anna Bergstrand på en god suppleantplats, då vi ej kunde nå mera denna gång. Föreningen Frisinnade Kvinnor kunde nu delta i valrörelsen, vilket skedde ekonomiskt genom tryckning av uppropet i pamflettförm. Tack vare enskild insamling och ett intresserat arbete av flera personer kunde vi sedan dela ut det i brevbladorna i stora delar av staden.

Resultatet av valrörelsen kan synas magert. Vi, som ej ha ordentligt deltagit i en sådan förut, fann det nedslående, men trots allt ha vi dock kommit ett par tuffpjä framåt: vi fingo valledningen att ta hänsyn till oss så långt den kunde, och vi ha vunnit några röster. Kanske kan vi komma längre nästa gång. Till stadsfullmäktige valet ska vi försöka på nytt med samma kandidat, som vore en verklig ackquisition för stadens styrande församling.

M. T.-G.

tagareien av sommarens många medicinska kongresser frågade mig på tal om våra fallande födelse-siffror om åtgärderna för moderskapskydd! Vad menar Sverige med en sådan befolkningspolitik? Jag blev frågaren svaret skyldig.

A.N.

Råd och Rön

Badinrättningen

Telefon sö. 33153
" " 4867.

Establerad 1875.
Södermalms Tvätt- & Badinrättning
Badstugatan 4.

Tvättinrättningen
Tel. sö. 33630
" " 15735

A/B Hem-bryggeriet

Pilsner, Vatten
o. Läskedrycker

REKOMMENDERAS

Heleneborgsg. 15 (Tel. S. 370 45/6.)

Bagarstugan

Grahamsskorpor
" limpor

oöverträffade.

HORNSGATAN 37
Tel. Sö. 7000

FOLKUNGAGAT. 65
Tel. Sö. 7337.

TIDEVARVET

REDAKTION:

Telefon N. 4842. Mottagningstid
10—12.

EXPEDITION:

Telefon 18243
Kontorstid kl. 10—12 f. m. 1—4
e. m. Postgiro 1544.

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:50,
kvartal kr. 2:—, Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

I text 20 öre per millimeter.

Stockholm 1930
Wahlstedts Tryckeri Aktieförlag
Storgatan 22

AKTIEFÖRLAGET
KOL och KOKS

Telefoner: »KOL och KOKS»